

M.A. בלימודי זקנה - גרונטולוגיה

הפקולטה למדעי הבריאות – ביה"ס לבריאות הציבור

ראש התכנית: פרופ' אלה קון-שורץ ellasch@bgu.ac.il

חברי התכנית: פרופ' יעקב בכנר bachner@bgu.ac.il
פרופ' נועם אורורק orourke@bgu.ac.il

מזכירת התכנית: מילכה סמפסון milkas@bgu.ac.il

כתובת אתר התכנית באינטרנט: in.bgu.ac.il/fohs/gerontology

הרקע לתוכנית וחשיבותה

החברות הפוסט מודרניות הולכות ומזדקנות. בישראל תהליך ההזדקנות הוא מהמהירים בעולם. מאז קום המדינה שיעור הזקנים באוכלוסייה גדל פי שתיים וחצי (מ-3.8% לכ-12%). במיוחד גבוה בארץ קצב העלייה באחוז הזקנים - בני 65 ומעלה. כיום חיים בישראל למעלה ממיליון זקנים, כאשר 45% מתוכם הם בני 75 ומעלה.

קבוצת אוכלוסייה זו, מאופיינת בכך שרובה אינה משתתפת במעגל העבודה ומצויה בתהליך של חשיפה גוברת לאובדניים פיזיים, מנטליים, כלכליים וחברתיים. צרכיה המיוחדים של קבוצה זו מחייבים היערכות חברתית, המהווה אתגר בעל חשיבות לאומית. במסגרת היערכות זו, יש לבנות שירותים כוללניים ומרכזי מחקר ולעסוק בהכשרת כוח אדם מקצועי ומיומן. התוכנית ללימודי הזקנה מהווה את אחת המסגרות המיועדות לקדם את המחקר והשירותים גם יחד, ולתרום בכך לשיפור רווחתם של הקשישים ושל בני משפחותיהם.

כבר היום קיים ביקוש רב לאנשי מקצוע בשירותים השונים לזקנים. ביקוש זה יגדל באופן משמעותי עם התחזקות העלייה הצפויה בשיעור הקשישים באוכלוסייה, המודעות לצרכים החדשים הנלווים לשינוי דמוגרפי זה ועליה במספר ובסוגי השירותים המסופקים לקשישים.

מטרת התוכנית

המטרה המרכזית שהציבה לעצמה אוניברסיטת בן-גוריון בנגב היא לשמש קורת גג למחקר, הוראה ושירות, תוך שילוב ושיתוף פעולה עם גורמים בקהילה. התוכנית ללימודי הזקנה משתלבת בתפיסה בסיסית זו.

התוכנית מיועדת להכשיר אנשי מחקר, ואנשי מקצוע מיומנים לטיפול ולניהול שירותים לזקנים. במסגרת התוכנית עוברים הסטודנטים הכשרה מעשית בשדה – בשירותים קהילתיים ומוסדיים בליווי והדרכה של אנשי מקצוע מהאוניברסיטה ומהשדה.

התוכנית מרכזת גם מחקר בנושאי זקנה, ומהווה מוקד להתייעצות ולבחינת רעיונות חדשים לאנשי השדה. במסגרת זו מתבצעת פעילות מחקרית, הכוללת מחקרי שדה יישומיים, וניתנת תמיכה מחקרית לפעולות הערכה שוטפות של שירותים קהילתיים ומוסדיים והתערבויות בנושאים חברתיים ובריאותיים שונים.

תכנית הלימוד

- תכנית הלימודים היא רב-תחומית וכוללת מגוון רחב של נושאים וביניהם:
  - תהליך ההזדקנות על היבטיו הביולוגיים, הפסיכולוגיים והחברתיים; איכות החיים ומשמעות החיים לאור האבדניים של הקשיש ומשפחתו; ומשמעותה של "זקנה מוצלחת" מבחינת הזקן, משפחתו והסביבה החברתית.
  - נושאים ייחודיים לקשישים, ולקבוצות חולים מיוחדות ושיטות התערבות לחולים ובני משפחותיהם.
  - מדיניות בתחום הטיפול בזקנים, מערכת השירותים לקשישים, דגמים שונים של שירותים, שיטות לארגון ולהפעלה של שירותים ושיטות להערכת שירותים והתערבויות.

מבנה תוכנית הלימודים

בתכנית שלוש מגמות: (1) מחקר; (2) ניהול טיפול; (3) ניהול מערכי דיור ושירותים לזקנים. הגשת התיזה הינה חובה במגמת המחקר. בשתי המגמות האחרות ניתן לבחור בין השלמת לימודים ללא תיזה לבין השלמת לימודים עם הגשת תיזה.

- תכנית הלימודים בכל אחת מהמגמות כוללת שלוש חטיבות של קורסים:
  - קורסי בסיס:** חובה לתלמידי כל המגמות, קורסים אלה נלמדים מדי שנה.
  - קורסי התמחות במגמה:** בכל מגמה, יש לצבור לפחות 14 נק"ז מקורסי ההתמחות שמציעה התכנית.
  - עבודת שדה – קורס שנתי: חובה לתלמידי המגמות לניהול טיפול ולניהול שירותים לזקנים (בהיקף של 60 שעות), מקנה 4 נק"ז.
  - קורסי בחירה:**
    - קורסי בחירה יכולים לשמש:
    - קורסים אותם מציעה התכנית (לא ניתן להבטיח פתיחתם בכל שנה).
    - קורסים מתוך מגמת ההתמחות (מעבר ל-14 הנק"ז הנצברים).
    - קורסים מתוך מגמות אחרות בתכנית.
    - קורסים אוניברסיטאיים עד 4 נק"ז, באישור מראש של ראש התוכנית.

סטודנטים יכולים לבחור להגיש עבודת תיזה רק אם השיגו ציון ממוצע של 85 לפחות בקורסי הבסיס, וציון של 85 לפחות בקורס "שיטות סטטיסטיות". סטודנטים שאינם מגישים תיזה יחויבו בהגשת פרויקט גמר.

הערות:

- התואר במגמה לניהול מערכי דיור ושירותים לזקנים מוכר על ידי משרד העבודה והרווחה כמקנה מומחיות בניהול בתי אבות.
- בוגרי שתי המגמות – ניהול מערכי דיור ושירותים לזקנים וניהול טיפול – מוכרים על ידי המוסד לביטוח לאומי כעובדים מקצועיים בחברות המספקות שירותי סיעוד לזקנים.
- התכנית מוכרת על ידי איגוד העובדים הסוציאליים כתוכנית המכשירה עובדים סוציאליים למומחיות בתחום הזקנה ולצורך גמול השכלה.
- התכנית מוכרת לצורך גמול השכלה לאחים/יות ולעובדים פרה-רפואיים העובדים במוסדות ובשירותים לזקנים וכן במחלקות שבהן רוב המטופלים הם זקנים.

רשימת קורסים לשנת תשפ"ה

דרישות קדם ללא נק"ז: מי שלא זכאי לפטור מהקורסים הנ"ל חייב להשלים בשנה הראשונה ללימודים

קורסים הם: מבוא לפסיכולוגיה ומבוא לסטטיסטיקה, על הקורסים הנ"ל לא יקבלו נק"ז.

חובה אוניברסיטאית – השלמה ללא נק"ז: לומדה להכרת נהלי הטרדה מינית (900-5-5001) – חובה למתקבלים חדשים, חובת סיום במהלך שנה א' ללימודים.

קורסי בסיס (חובה על כל הסטודנטים):

נק"ז	מרכז	שם הקורס	סמל הקורס
2	פרופ' יעקב בכנר	היבטים חברתיים-תרבותיים של הזקנה	482-2-1211
2	פרופ' ואדים פרייפלד	ביולוגיה של ההזדקנות	482-2-3003
2	פרופ' אלה קון-שוורץ	פסיכולוגיה של הזקנה	482-2-1002
2	ד"ר דורי כץ	פתופיזיולוגיה של הזקנה	482-2-1311
2	פרופ' אלה קון-שוורץ	מדיניות בזקנה	482-2-1111
2	פרופ' תמר וינשטוק	מושגי יסוד באפידמיולוגיה	482-2-1003
2	ד"ר דורון שגיא	מערכת שירותים קהילתיים לקשישים	482-2-4002
2	פרופ' יעקב בכנר	שיטות סטטיסטיות	482-2-1004
1	פרופ' יעקב בכנר	סמינר מחקר ב' - בסמסטר ב' - חובה לכלל הסטודנטים	482-2-5001

קורסי חובה (לסטודנטים שעושים תיזה)

נק"ז	מרכז	שם הקורס	סמל הקורס
2	פרופ' יעקב בכנר	עקרונות ותהליכי מחקר	482-2-1010
1	פרופ' נועם אורורק	סמינר מחקר א' - בסמסטר א'	482-2-5000
ללא נק"ז		מבוא לכתיבה אפקטיבית של מאמרים מדעיים	470-2-0025

סטודנטים במסלול **עם תיזה** נדרשים לעשות בחינת גמר, הציון בבחינת גמר 20% מהציון הסופי.

מסלול: מחקרי

במגמה המחקרית הסטודנטים כותבים עבודת תיזה ואחת מהמטרות שלה היא להכשיר דור חדש של אנשי מחקר והוראה באקדמיה. המסלול המחקרי מתוכנן כך שניתן להתאימו בצורה גמישה לתחומי העניין הייחודיים של כל סטודנט ולהרחבת הידע המחקרי של הסטודנטים. הלימודים לתזה מאפשרים המשך לימודים לתואר שלישי. הגשת התיזה הינה חובה במגמת המחקר. בשתי המגמות האחרות ניתן לבחור בין השלמת לימודים ללא תיזה לבין השלמת לימודים עם הגשת תיזה.

נק"ז	מרכז	שם הקורס	סמל הקורס
2	ד"ר יפעת פארן	נוירו-פסיכולוגיה	482-2-2130
2	פרופ' נועם אורורק	עקה, התמודדות ובריאות	482-2-3001
2		פסיכוגריאטריה	482-2-2221
2		שיטות מחקר איכותניות	482-2-2002

קורסי התמחות נוספים יותאמו לכל סטודנט עפ"י תחום התמחותו על ידי המנחה.

מגמה: ניהול טיפול

במסגרת המגמה, הגרונטולוג כמנהל טיפול ילמד לבצע תהליך רב שלבי שראשיתו הערכה כוללת של ההיבטים הבריאותיים-תפקודיים של הזקן במובן הרחב הכולל מימדים פיזיולוגיים, נפשיים וחברתיים. לאחר ביצוע ההערכה, יציג מנהל הטיפול בפני הזקן ומשפחתו את ממצאיו ויבנה יחד עמם תכנית טיפולית ההולמת את צרכי הזקן כפי שעלו בהערכה. לאחר מכן מנהל הטיפול יסייע בהטמעת התכנית, ינטר ויעדכנה ע"פ הצורך. הצורך ב-"מנהל טיפול" קשור גם לעובדה שמערכות הבריאות והרווחה, האמונות על עיקר ביצוע המדיניות הטיפולית כלפי האדם הזקן, כוללות מגוון מקיף ומורכב של אבחונים, טיפולים רב תחומיים, ורצף זכויות משתנה. מתוך כך נוצר הצורך באיש מקצוע שירכז ויתאם את כלל הזכויות והטיפולים באופן יעיל לרווחת המטופל ומשפחתו. במודל זה, הגרונטולוג משמש כמטפל מעבר לתפקידו כמאבחן, מייעץ מתווך ומתאם בין הרשויות והשירותים השונים לבין הזקן ומשפחתו.

סמל הקורס	שם הקורס	מרכז	נק"ז
482-2-3002	הערכה ואבחון של תפקוד (חובה)	ד"ר דורי כץ	2
482-2-2302	ניהול טיפול חלק א' (חובה) ניהול טיפול חלק ב' (חובה) חובה לקחת קורס זה יחד עם הקורס ניהול טיפול – עבודת שדה	ד"ר דורון שגיא	1
482-2-2333			1
482-2-2130	נירו-פסיכולוגיה	ד"ר יפעת פארן	2
482-2-3001	עקה, התמודדות ובריאות	פרופ' נועם אורורק	2
482-2-2230	היבטים משפטיים בטיפול בזקן ובחולה	עו"ד עידן ארד	2
482-2-3008	עקרונות בטיפול משפחתי-תיאוריה ודרכי התערבות	פרופ' ורד סלונים נבו	2
482-2-2010	כלים יצירתיים, אומנותיים בטיפול בזקנים	ד"ר ג'ון הר	2
482-2-2468	זקנה וטכנולוגיה	ד"ר איתי מנהיים	2
482-2-2009	הזקן ומשפחתו – חובה רק למי שאינם עובדים סוציאליים ואחיות	פרופ' אלה קון-שוורץ	2
482-2-2000	תרגול במיומנויות תקשורת בינאישיות – חובה רק למי שאינם עובדים סוציאליים ואחיות	ד"ר דורון שגיא	2
482-2-2301	ניהול טיפול - עבודת שדה - סמסטר א' (חובה)	ד"ר דורון שגיא	2
482-2-2311	ניהול טיפול - עבודת שדה - סמסטר ב' (חובה)	ד"ר דורון שגיא	2

יש לקחת את כל הקורסים המסומנים כחובה (8 נק"ז), ועוד שלושה קורסים נוספים מהמגמה שה"כ 14 נק"ז).

עבודת השדה בהיקף של 60 שעות בגדר חובה לכולם.

מגמה: ניהול מערכי דיור ושירותים לזקנים

המגמה לניהול מערכי דיור ושירותים לזקנים מקנה לסטודנטים ידע רחב ומעשי בניהול מערכי דיור ושירותים קהילתיים לזקנים. בנוסף לתואר תוענק לבוגרי המגמה תעודת סיום תכנית לניהול מערכי דיור המאושרת על ידי משרד הרווחה. התעודה נדרשת כיום מכל מנהל מסגרת דיור בגיל השלישי (בתי אבות, בתי דיור מוגן). מטרת המגמה היא להכשיר אנשים שיוכלו לתפקד כמנהלים ובכירים במוסדות סיעודיים, בתי אבות ודירות מוגנים. במסגרת הלימודים במגמה ירכשו הסטודנטים מיומנויות בניהול עובדים, משאבי אנוש, תכנון תקציב וכדומה וייחשפו להרצאות של מנהלי התחומים ומובילי המדיניות במשרדי הממשלה. בנוסף יידרשו הסטודנטים להכשרה מעשית בשדה, בהנחה שהתנסות לימודית פעילה מהווה גורם מרכזי בהכנה לקריירה מקצועית.

סמל הקורס	שם הקורס	מרכז	נק"ז
482-2-4001	מבוא לכלכלה - ללא כלכלנים (חובה)	ד"ר ענת נתן	2
482-2-2203	תכנון וניהול תקציב (חובה)	ד"ר ענת נתן	2
482-2-2201	ניהול ותפעול מערכי דיור ושירותים לזקנים - סמסטר א' (קורס שנתי) (חובה) חובה לקחת קורס זה יחד עם הקורס ניהול ותפעול מערכי דיור ושירותים לזקנים - עבודת שדה	ד"ר פנינה גוטמן פריש	2
482-2-2211	ניהול ותפעול מערכי דיור ושירותים לזקנים - סמסטר ב' (קורס שנתי) (חובה) חובה לקחת קורס זה יחד עם הקורס ניהול ותפעול מערכי דיור ושירותים לזקנים - עבודת שדה	ד"ר פנינה גוטמן פריש	2
482-2-2230	היבטים משפטיים בטיפול בזקן ובחולה	עו"ד עידן ארד	2
482-2-4003	ניהול משאבי אנוש בשירותים לזקנים	ד"ר הדס שושני	2
482-2-2204	תיאוריות ניהול בארגונים המטפלים בזקנים	ד"ר הדס שושני	2
482-2-2009	הזקן ומשפחתו - חובה רק למי שאינם עובדים סוציאליים ואחיות	פרופ' אלה קון-שוורץ	2
482-2-2202	ניהול ותפעול מערכי דיור ושירותים לזקנים - עבודת שדה - סמסטר א' (חובה)	ד"ר פנינה גוטמן פריש	2
482-2-2212	ניהול ותפעול מערכי דיור ושירותים לזקנים - עבודת שדה - סמסטר ב' (חובה)	ד"ר פנינה גוטמן פריש	2

יש לקחת את כל הקורסים המסומנים כחובה (12 נק"ז) ועוד קורס אחד נוסף מהמגמה (סה"כ 14 נק"ז).

עבודת השדה בהיקף של 60 שעות בגדר חובה לכולם.

קורסי בחירה

נק"ז	מרכז	שם הקורס	סמל הקורס
2	ד"ר דורון שגיא	שואה וזקנה	482-2-2406
2	ד"ר יאיר גולדברג	התייחסות למוות	482-2-2403
2	ד"ר יאיר גולדברג	רשתות חברתיות בתקופת הזקנה	482-2-2004
2	פרופ' יעקב בכנר	מבוא לסוציולוגיה של הבריאות	483-2-1001

*פתיחת הקורס מותנה באישור ועדת הוראה פקולטית

קורסים ממחלקה אחרת

ניתן לקחת עד שני קורסים מתוך ההיצע של האוניברסיטה ברמת "מוסמך" (4 נק"ז סה"כ) אך רק לאחר תיאום עם ראש התוכנית או המנחים לתיזה.

פרוייקט גמר

נק"ז	שם הקורס	סמל הקורס
ללא נק"ז	פרוייקט גמר – חובה לסטודנטים שאינם עושים תיזה החל משנת תשס"ט סטודנטים שלא ניגשים לתיזה חייבים בפרוייקט גמר בתום לימודיו. נא לרשום את סמל פרוייקט גמר בתקופת הייעוץ במחשב בסמסטר האחרון ללימודיכם.	482-2-0999

עבודת תיזה

נק"ז	שם הקורס	סמל הקורס
5 נק"ז	תיזה א' – להכניס בפעם הראשונה	482-2-9989
5 נק"ז	תיזה ב' – להכניס בפעם השניה	482-2-9990
ללא נק"ז	כתיבת עבודת תיזה – להכניס בכל סמסטר עד סוף סיום התואר	482-2-7777

הערות:

1. כל קורסי הבסיס ניתנים בכל שנה, קורסי ההתמחות שהם בגדר חובה יינתנו בכל שנה, קורסי התמחות אחרים וקורסי בחירה יינתנו בהתאם לאפשרויות.
2. יתכנו שינויים בתוכנית משנה לשנה עקב גריעת או הוספת קורסים ועקב שינויים בהגדרות קורסי ההתמחות כקורסי חובה. כמו כן, יתכנו שינויים בתכני הקורסים המוצגים והמרצים.
3. קורסי ההתמחות של מסלולים אחרים מאלו של מסלול ההתמחות הספציפי של הסטודנט ייחשבו כקורסי בחירה.
4. הלימודים יתקיימו בימי רביעי.
5. אין התחייבות לתת את אותם קורסים באותם ימים ובאותם שעות מעבר לשנים.
6. אין להירשם לשני קורסים במקביל.
7. קורסי הבחירה יתקיימו רק אם יהיה מספר מינימלי של סטודנטים שירשמו לקורס.
8. פטור מקורס – סטודנט יכול להגיש בקשה לפטור מקורס (בצירוף סילבוס) במידה ונלמד עד חמש שנים אחורה והציון בקורס עומד על 80 ומעלה.

תנאי קבלה

רשאים להגיש את מועמדותם מועמדים העונים לדרישות הבאות:

- בוגרי תואר ראשון באחד מהמקצועות הבאים:
- א. מתחום מקצועות הבריאות
    - רופאים.
    - אחיות ואחים.
    - בעלי מקצועות בריאות אחרים (פיזיותרפיה, רפוי בעיסוק, הפרעות תקשורת, תזונה וכדומה).
  - ב. מתחום מקצועות מדעי הרוח והחברה
    - בוגרי פסיכולוגיה, סוציולוגיה, אנתרופולוגיה.
    - עובדים סוציאליים.
  - ג. מתחום המינהל
    - בוגרי בתי-ספר לניהול.
    - בוגרי מחלקות לניהול שרותי בריאות ו/או כלכלת בריאות.
    - בוגרי כלכלה.

כל בעל תואר ראשון ממוסד אקדמי מוכר או תואר גבוה יותר מכל תחום, יהיה זכאי להירשם, ובלבד שציונו המשוקלל מלימודיו הקודמים הוא לפחות 80.

תכנית זו מציעה תואר מוסמך בלימודי הזקנה בשני מסלולים עם תיזה וללא תיזה. בכל אחד משני המסלולים מתוכננים הלימודים ל-4 עד 6 סמסטרים, משך שנתיים לסטודנטים ללא תיזה ומשך שלוש שנים לסטודנטים עם תיזה.

סטודנטים במסלול **עם תיזה** נדרשים לעשות בחינת גמר, הציון בבחינת גמר 20% מהציון הסופי.

מועמדים עשויים להידרש להשלמות בתחומים בהם לא עסקו במסגרת לימודי התואר הראשון כגון: מבוא לפסיכולוגיה ומבוא לסטטיסטיקה, על קורסים הנ"ל לא יקבלו נק"ז.

תהליך רישום לתוכנית

על המועמד להיכנס לאתר של האוניברסיטה, לשלם את דמי הרישום. המסמכים הדרושים לרישום הם: גיליון ציונים + זכאות לתואר ראשון, קורות חיים ומכתב המלצה.

פטורים והכרות

"פטור" הוא סוג של הכרה בלימודים קודמים של הסטודנט, המחייבים אותו ללמוד קורס אחר במקום הקורס עליו התקבל הפטור וזאת על מנת להשלים את מכסת הנק"ז הנדרש לתואר. תלמיד יקבל פטור מקורסי חובה והשלמה שלמד במסגרת אקדמית לתואר ועמד בדרישות הקורס בהצלחה. ה"פטור" איננו מזכה בנקודות זכות. תלמיד שיקבל "פטור" מקורס חובה חייב ללמוד קורס חלופי. אין צורך ללמוד קורס חלופי בגין קורס השלמה. ה"פטור" טעון אישור ועדת הוראה של הפקולטה.

"הכרה" הכרה בקורס המזכה בנקודות זכות תינתן אך ורק בגין קורס שנלמד בתוכנית לתואר שני במוסד אקדמי מוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה (כולל אוניברסיטת בן-גוריון בנגב), לא מומש לתואר, נמצא רלוונטי לתכנית הלימודים במחלקה בהיקף מקביל, וציונו לפחות 80. ההכרה טעונה אישור ועדת הוראה של הפקולטה למדעי הבריאות.

קורס שנלמד באוניברסיטת בן גוריון בנגב – מקבל הכרה בנק"ז ובציון (ציון מאוני)
קורס שנלמד במוסד אקדמי אחר – מקבל הכרה בנק"ז ללא ציון (ציון 600)

תנאים מקדימים לדיון במתן "פטור או הכרה": הקורס הנדון חייב להתאים בתוכנו וברמתו למסגרת הלימודים הנוכחית עם ציון לא נמוך מ-80 ובאישור מורה הקורס ומותנה בכך שלא חלפו 5 שנים מהשנה בה נלמד הקורס.

לקבלת "פטור או הכרה" יפנה הסטודנט למזכירות התוכנית עם סילבוס של הקורס וגיליון ציונים מוסמך. תשובה תועבר לסטודנט לאחר שבקשתו תיבדק על ידי מרצה הקורס וועדת הוראה של התוכנית.

סטודנט שסיים את לימודיו עם קורסים עודפים לתואר, יגרע העודף מקורסי הבחירה.

ועדת הוראה של התוכנית

ועדת הוראה עוסקת בכל הנוגע לתוכן ולתכנון מהלך ההוראה בלימודים, דנה בהצעות לתכניות לימודים חדשות, מקצועות ותקנונים חדשים. מקבלת החלטות בבקשות של תלמידים בנושאים החורגים מהנהלים ובערעורים על החלטות שנתקבלו בוועדת הקבלה.

ועדת הוראה שומרת לעצמה את הזכות להכניס שינויים בכל הכללים, התקנות ותוכניות הלימודים המתפרסמים מבלי למסור בכך הודעות אישיות לנוגעים בדבר. הודעה בדבר השינויים תפורסם על גבי לוחות המודעות ותופץ בין התלמידים. השינויים הקבועים יכללו בידיעון לקראת פתיחת שנת לימודים חדשה.

מזכירות התוכנית

המזכירות מטפלת בכל הנושאים האקדמיים והמנהליים הנוגעים לסדרי הלימודים, תכניות הלימודים, ייעוץ והרשמה לקורסים, טיפול בפניות לוועדת הוראה של התוכנית, אישורי לימודים ועוד.

הליך ערעור על החלטה אקדמית

סטודנט יפנה בכתב לוועדת ההוראה של התוכנית.

תקנות הלימודים לתואר שני

חובתו של התלמיד לדעת את כל התקנות וההוראות המפורטות כאן ואלו שתתפרסמה על ידי הגופים המוסמכים במהלך הלימודים. התלמיד אחראי על תכנית לימודיו. אין בייעוץ או בהרשמה לקורסים דרך המחשב בכדי לפטור מאחריות זו.

הכרה בקורסים מאוניברסיטאות אחרות במסגרת הסכם בין אוניברסיטאי

במסגרת הסכם בין אוניברסיטאי רשאי הסטודנט ללמוד קורסי בחירה באוניברסיטה אחרת בהיקף של עד 4 נק"ז בתואר. ההרשמה לקורסים אלה מותנית באישור של ראש תכנית הלימודים. על הסטודנט לפנות לראש מדור מנהל תלמידים, לצורך מילוי טופס לימודים בין מוסדיים. בנוסף, על הסטודנט לפנות לוועדת הוראה של התוכנית לצורך קבלת אישור ללמוד קורסי בחירה במקום אלה המוצעים על ידי תכנית ללימודי הזקנה. במידה ומתקבל אישור, קורסים אלה ייחשבו כקרדיט לתואר.

לומדה להכרת חוק "מניעת הטרדה מינית"

בתחילת כל שנת לימודים מחויבים הסטודנטים החדשים בקורס "לומדה להכרת חוק מניעת הטרדה מינית". מטרת הקורס להכיר נהלים למניעת הטרדה מינית. הקורס מועבר באמצעות לומדה אינטראקטיבית דרך האינטרנט, והלימוד מתבצע במקום ובשעה הנוחים לסטודנט ללא צורך בנוכחות בכיתה. הקורס הוא חובה במהלך שנה ראשונה ללימודים ולא ניתן לסיים את התואר בלעדיו. סטודנטים שנרשמו לקורס בתקופת הייעוץ, נדרשים להזדהות בכניסתם ללומדה ומחויבים בתרגול ובמבחן. התוצאות מדווחות למינהל הסטודנטים.

מעמד אקדמי

תלמיד הלומד לתואר שני יכול להיות באחד משלושת המצבים הבאים:
מן המניין - תלמיד שעמד בדרישות הקבלה ואינו חייב בקורסי השלמה.
לא מן המניין במעמד - חייב בקורסי השלמה - תלמיד שעמד בדרישות הקבלה אולם חייב בקורסי השלמה אחד לפחות.
לא מן המניין – משלים/משתלים - תלמיד שהתקבל כחריג. תלמיד זה חייב לעמוד בתנאי הקבלה. עמד התלמיד בהצלחה בתנאים – יעבור מעמד "מן המניין", ולא - יופסקו לימודיו בתכנית.

סדרי הלימודים ייעוץ והרשמה לקורסים

בתחילת כל סמסטר יימסרו סדרי הייעוץ וההרשמה לקורסים. ניתן לבצע שינויים בתכנית הלימודים בתקופת השינויים (בשבועיים הראשונים של כל סמסטר). סטודנט שלא נרשם לקורס במחשב, לא יוכל לקבל ציון באותו קורס. מודגש שהאחריות על מערכת הלימודים, חלה על התלמיד. תלמיד הכותב עבודת גמר חייב להיות תלמיד פעיל באוניברסיטה בכל סמסטר עד להגשת העבודה לשיפוט. תלמיד שלא ערך רישום לקורסים במחשב, יופסקו לימודיו בגין "אי עריכת רישום". **מודגש בזאת שהאחריות על מערכת הלימודים חלה על התלמיד.**

ביטול רישום לקורסים

ניתן לבטל את הרישום לקורסים גם מעבר לתקופת השינויים אולם לא יאוחר משבועיים מתום הסמסטר. ביטול קורס לאחר תום תקופת השינויים כרוך בתשלומים נוספים ואינו משנה את היקף שכר הלימוד. תלמיד שביטל רישום לקורס – "ביטול אקדמי" אינו זכאי לגשת לבחינה גם אם קורס זה מופיע בכרטיס הנבחן. בקיוסק המידע הקורס יופיע לתלמיד עם ציון "710", שמשמעו ביטול אקדמי.

שיטת ההערכה

הציונים בקורסים הינם בשיטה מאונית. במקרים חריגים יקבע ציון עובר/נכשל. הציונים בקורס יכולים להיקבע על בסיס המרכיבים הבאים, כולם או חלקם: בחינה סופית, תרגילים, עבודות, בחנים והשתתפות פעילה. הרכב הציון ותנאים נוספים יימסרו על ידי המורה האחראי לקורס בתחילתו. ציון עובר הוא 65 אלא אם כן ציון אחרת בדרישות הקורס. הציונים יפורסמו בקיוסק המידע שבאתר האינטרנט האוניברסיטאי. חובתו של התלמיד לבדוק פרסומים אלו. במקרים בהם לא ייבחן התלמיד בקורס אליו הוא רשום, יעודכן ציונו "700". ציון זה שווה ערך ל-0 והוא ישוקלל בממוצע המצטבר של התלמיד וייחשב במניין הכישלונות. באם סטודנט שנכשל בקורס, חזר עליו והשיג ציון עובר - ישתקלל הציון העובר בלבד. בקורסים שאינם מקנים נק"ז והם דרישות קדם יצוין בגיליון הציונים אם הסטודנט עבר/לא עבר או קיבל פטור.

סילבוס הקורס

הסילבוס, כולל דרישות הקורס, מחייב את כל הסטודנטים הלומדים בקורס ללא קשר למחלקה/פקולטה או רמת התואר של הסטודנט.

השלמת מטלות בקורס

הדרישות והחובות החלות בכל קורס נמסרות על ידי מרצה הקורס בתחילת הסמסטר. אחריותו של התלמיד להשלים את כל הדרישות על פי לוח הזמנים שנקבע על ידי מרצה הקורס.

מועדי בחינות

בתום כל סמסטר מתקיימות בחינות. בעקבות תוספת לחוק זכויות הסטודנט החל משנת תשע"ט גם סטודנטים לתואר שני זכאים לשני מועדי בחינה (ללא קשר באם ניגשו/נכשלו/משפרים ציון). כל סטודנט המעוניין להיבחן במועד ב', חייב להירשם לבחינה באתר האינטרנט של יחידת הבחינות. על הסטודנט להירשם/לבטל הרשמתו, עד 72 שעות

לפני מועד הבחינה. אי הרשמה מראש ובזמן למועד ב' עלולה לגרור איחור בתחילת שעת הבחינה, על חשבון זמן הבחינה של הסטודנט. במקרים שבהם נמנע מהתלמיד האפשרות לגשת לבחינה במועד, יהיה זכאי למועד מיוחד. הזכאות תינתן רק במקרים בהם הייתה "מניעה חמורה" לגשת לבחינה (ראה "תקנון הבחינות"). הזכאות טעונה אישור ועדת ההוראה. סדר הבחינות בקורסים השונים בשני המועדים יהיה זהה ככל האפשר. סטודנט שנבחן בשני מועדים במקצוע מסוים – ציון הבחינה האחרונה יהיה הציון הקובע בשקלול הציון הסופי ויבטל כל ציון קודם.

היעדרות מבחינה סיבות מוצדקות

היעדרות מוצדקת מבחינה (בוחן או מבחן) תיחשבנה הסיבות הבאות:

- שירות מילואים
- לידה
- אשפוז בבית חולים או פניה למיון, אישור מחלה
- אבל (שבעה ימים לקרבה ראשונה)
- חגים ומועדים דתיים מוכרים
- שמירת הריון וטיפולי פוריות
- מבחן אחר שמתקיים באותו יום קלנדרי או ביום קלנדרי הצמוד לו, (מותנה בהצגת אישור על השתתפות בבחינה במועד החופף).
- תחרות ספורט ייצוגי
- יום חתונת הסטודנט

נוהל זכויות סטודנטיות יולדות

היעדרות משיעורים - סטודנטית יולדת רשאית להעדר מהרצאות פרונטאליות לתקופה של 4 שבועות מיום הלידה, זאת בנוסף לזכויות בסיסיות הנוגעות להיעדרות מלימודים. סטודנטית שילדה פג רשאית להיעדר מהרצאות פרונטאליות לתקופה של 6 שבועות מיום הלידה.

הגשת תרגילים ועבודות - סטודנטית יולדת רשאית להגיש באיחור של 4 שבועות ממועד סיום חופשת הלידה או עד איחור של 8 שבועות מהמועד שנקבע להגשת התרגילים והעבודות (המועד המאוחר יותר).

ביטול קורס - סטודנטית יולדת תהיה רשאית לבטל הרשמתה לקורס גם לאחר המועד האחרון לביטול ובתנאי שטרם נבחנה.

בחילות - סטודנטית יולדת רשאית להעדר מבחינות לתקופה של עד 3 חודשים מיום הלידה ותהיה זכאית להיבחן בקורסים בהם לא נבחנה בתקופה הנ"ל, במועדי הבחינות המקובלים (מועדי ב' / מועד מיוחד). מובהר כי זכאית למועד מיוחד אחד בלבד.

ערעור על ציונים

תלמיד רשאי לערער על הציון בקורס או בבחינה מנימוקים אקדמיים או בשל שקלול שגוי, תוך שבוע ימים לאחר פרסום הציונים, או במועדים שיקבעו לכך עם פרסום הציון. הערעור יידון על ידי מרצה הקורס. יש לזכור כי תוצאת ערעור יכולה להיות אחת מהשלוש: ללא שינוי, העלאת הציון או הורדת הציון. את הערעורים יש להגיש בכתב תוך ציון הנימוקים לערעור. לא יידון ערעור על בחינה אם מחברת הבחינה הוצאה ממקום החלוקה או שהבחינה נכתבה בעפרון.

חופשת לימודים

תלמיד רשאי לבקש חופשת לימודים לתקופה שלא עולה על שנה. החופשה טעונה אישור ועדת ההוראה. חזר התלמיד בתום שנה, יוכרו כל הקורסים שהשלים בתקופת הלימודים טרם

יציאתו לחופשה. את הבקשה ניתן להגיש עד היום האחרון של תקופת השינויים. להשפעת החלטה זו על שכר הלימוד ראה הוראות בפרסומי "חשבונות סטודנטים".

הפסקת לימודים

תיעשה בשל סיבות אקדמיות, פסיקת בית הדין המשמעת, בקשת הסטודנט או בשל אי ביצוע ייעוץ. סטודנט אשר לא יסיים את כל חובותיו עד תום 3 שנים מתחילת לימודיו, יצטרך לנמק סיבת האיחור ולקבל אישורים מיוחדים להמשך לימודיו מטעם יו"ר ועדת ההוראה של התוכנית. באם האישור לא יינתן, תיתכן הפסקת לימודי הסטודנט.

זכאות לתואר

תלמיד יהיה זכאי לתואר אם השלים בהצלחה את כל חובות התואר. כדי להיכלל ברשימת הזכאים לשנה השוטפת, יש להגיש את הבקשה לסגירת תואר למזכירות התוכנית עד תחילת חודש דצמבר של אותה שנה. עם סגירת התואר ייחסמו הפרטים האישיים והאקדמיים של התלמיד ללא אפשרות שינוי. מזכירות הפקולטה למדעי הבריאות תנפיק אישור זכאות לאחר שתיבדק הזכאות האקדמית, חובות שכר לימוד ויתקבל אישור הועדה המרכזת.

עבודת גמר

מטרת העבודה היא להכשיר את התלמיד בתחום מדעי מסוים, להביאו להכרת שיטות מחקר הנהוגות בו, לבחון את כושרו לחקור בעיה, לנתח את הממצאים בצורה עצמאית ולכתוב חיבור מדעי בצורה וסגנון נאותים. כללים:

עבודת הגמר תהווה חלק מחובות התלמיד לקראת התואר מוסמך. העבודה תסתיים בהגשת חיבור כתוב בשפה העברית או האנגלית. תקציר העבודה תיכתב בעברית ובאנגלית. הצעת תכנית לעבודת הגמר תוגש במעמד "מן המניין", כשהיא מאושרת על-ידי המנחה, ותאושר ע"י ועדת ההוראה לתלמידי מחקר. תלמיד שהתקבל ללימודים ועמד בדרישות הפקולטה רשאי להתחיל בביצוע העבודה. שינוי בנושא עבודת הגמר או החלפת המנחה לעבודת הגמר ייעשה אך ורק באישור הועדה. עם השלמתה תוגש העבודה למזכירות התוכנית בדוא"ל כקובץ WORD כשהיא חתומה על-ידי המנחה/ים, בהתאם להנחיות. תלמיד רשאי להגיש את העבודה רק לאחר שהשלים את כל דרישות הלימודים בהתאם לתכנית הלימודים ומסר למזכירות תצהיר סיום חובות לתואר שני. לאחר אישור העבודה על-ידי השופטים, ולאחר מבחן ההגנה על העבודה (להלן: בחינת גמר), יוגש החיבור חתום על-ידי התלמיד ומאושר על-ידי המנחה ויו"ר הועדה בעותק אחד למזכירות התוכנית. במקרה שהשופטים ביקשו תיקונים על העבודה באישור המנחה, יש להגיש טופס אישור המנחה על ביצוע התיקונים, כפי שדרשה ועדת השופטים, וזאת בצרף להגשת החיבור למזכירות. עבודת הגמר תועבר לתיעוד בספריה הרפואית.

נוהלי בדיקת עבודת הגמר לתואר שני

המנחה יקבל את עבודת הגמר כטייטה סופית, יבדוק אותה ויאשרה בחתימתו. לאחר אישור המנחה העבודה תישלח למזכירות. חתימת המנחה על העותק הסופי משמעותן קבלת הטיוטה הסופית כעבודת גמר, ואישור להעברתה לשופטים להערכה. משך הערכת העבודה ע"י השופטים והעברת הציון למזכירות 30 יום מקבלתה. קיימות שלוש אפשרויות תגובה של השופטים:

- חיובית – נתינת ציון.
- הסתייגות מצומצמת – דרישה לתיקונים אותם רשאי המנחה לאשר.
  - סטודנט רשאי לגשת לבחינת גמר
  - מתן ציון על החיבור.
  - התיקון יוגש תוך חודש מיום הבחינה, כולל כריכה סופית

- הסתייגות מוחלטת - בקשה לתיקונים, ללא העברת ציון. מתן הציון יידחה עד לאחר קבלת התיקונים. יש להגיש את החיבור המתוקן תוך שלושה חודשים. במקרים מיוחדים באישור יו"ר הועדה תינתן הארכה להגשת התיקונים עד ששה חודשים. לאחר מכן תיערך בדיקה נוספת ואחרונה של השופטים ומתן ציון. ציון השיפוט של עבודת הגמר יהיה ממוצע ציוני כל השופטים. ציוני השופטים יהיו חסויים בפני התלמיד, ולתלמיד לא תהיה הזכות לערער על ציוני העבודה ו/או הבחינה. ציוני השופטים יהיו פתוחים בפני יו"ר הועדה.

בחינת גמר

תלמיד יורשה לגשת לבחינת גמר רק לאחר שסיים את כל לימודיו ולאחר שהעבודה אושרה כעבודת גמר על-ידי השופטים. יחד עם הגשת התיזה למזכירות באחריות הסטודנט להגיש תצהיר שסיים את כל חובותיו לתואר השני וקיבל את כל הציונים למעט תיזה. יו"ר ועדת השופטים יקבע את מועד הבחינה, שתתקיים לא יאוחר מ-45 יום מעת מינוי ועדת השופטים.

לאחר בחינת הגמר ייקבע ציון סופי משוקלל בהסתמך על ממוצע ציונים בלימודים, בעבודת הגמר ובבחינת הגמר כמפורט בסעיף 20, וזאת על-פי הכללים שקבעה הועדה. תלמיד שנכשל בבחינה יורשה להבחן פעם שניה אך ורק בהמלצת הועדה. תלמיד שהתקבל למסלול המשולב יבחן על מחקרו לתואר השני במעמד הבחינה על הצעת המחקר לדוקטורט. זכאות לתואר שני תהיה מיום בו עמד התלמיד בהצלחה בבחינת הגמר, והשלים את כל חובותיו (כולל הגשת החיבור הסופי למזכירות).

הרכב הציון הסופי לתואר שני לסטודנטים שכותבים תזה

במרכיבי הציון הסופי לתואר שני יכללו את ציוני הקורסים, ציון עבודת הגמר וציון בחינת הגמר בשקלול כדלהלן:
ציון ממוצע בקורסים - 40%, ציון עבודת הגמר - 40%, ציון בחינת הגמר - 20%.

יצירת קשר

מזכירות התוכנית למוסמך בלימודי הזקנה ממוקמת בבניין M7 בפקולטה למדעי הבריאות, קומה 3, חדר 311, טלפון 08-6477427, פקס 08-6477635. פניה למנהל התכנית תיעשה על ידי תיאום מוקדם דרך המזכירות.